

Шаповалов Олександр Олександрович,
заступник начальника Департаменту
Національної поліції України, кандидат
юридичних наук

АНАЛІТИЧНИЙ ПОШУК ЯК ТАКТИЧНИЙ ПРИЙОМ ОПЕРАТИВНОГО ПОШУКУ

Анотація. Розглядається аналітичний пошук, що ґрунтується на результатах вивчення первинної інформації, отриманої у процесі пошукової діяльності оперативних підрозділів. Тактичними прийомами аналітичного пошуку визначено прогнозування та оперативне моделювання, тобто, основні прогнозні оцінки розвитку оперативної обстановки з врахуванням можливості впливу на ці зміни шляхом застосування сил та засобів.

Ключові слова: виявлення злочинів, аналітичний пошук, тактичний прийом, прогнозування, моделювання.

Summary. An analytical search based on the results of studying the primary information obtained during the search activity of the operational units is considered. The tactical methods of analytical search have identified prediction and operative modeling, that is, the main forecast and evaluation of the development of the operational environment, taking into account the possibility of influencing these changes through the use of forces and means.

Keywords: detection of crimes, analytical search, tactical reception, prognostication, modeling.

Одним із заходів оперативного пошуку є аналітична розвідка, яка водночас є – це один із основних напрямків інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності оперативних підрозділів. Основою аналітичної розвідки є аналітичний пошук, що ґрунтується на результатах активного застосування первинної інформації, отриманої під час проведення особистого пошуку, роботи з конфідентами, оперативного впровадження. Крім того це є тактичний прийом, який дає конкретні результати з виявлення злочинних груп та їх подальшої розробки. Необхідно зазначити, що до вказаного тактичного прийому належить також прогнозування та оперативне моделювання, тобто, основні прогнозні оцінки розвитку оперативної обстановки з врахуванням можливості впливу на ці зміни шляхом застосування сил та засобів ОРД.

Оперативне прогнозування – це різновид передбачення, що базується на попередньо зібраній систематизованій інформації, знанні закономірностей розвитку злочинної поведінки осіб, які представляють оперативний інтерес, особливостях умов, в яких діє конфідент чи застосовуються методи оперативно-розшукової діяльності, оцінці тактичних можливостей оперативників, конфідентів та інших учасників оперативного пошуку.

Оперативне моделювання – це засіб розкриття особливостей поведінки, функціонування та окремих властивостей досліджуваного

явища. Оперативне моделювання в системі оперативних підрозділів полягає в опосередкованому вивченні і прогнозуванні основних тенденцій розвитку оперативної обстановки шляхом побудови чи вибору відповідних моделей з подальшим використанням отриманих результатів при розробці та реалізації оперативно-розшукових заходів.

Розрізняють два види оперативного моделювання: аналітичне і предметне. Аналітичне моделювання – це відтворення на основі теорії і практики ймовірної оперативної ситуації, прогнозування можливих дій об'єкта аналізу, вивчення їх демаскуючих ознак, завдяки якому ці дії можуть бути виявлені. Предметне моделювання – це відтворення на основі інформації про конкретну ситуацію дій об'єкта, які він здійснив чи міг здійснити. У результаті створюється можливість отримання уявлення про характер здійснення певним об'єктом злочинних дій, одержаної ним інформації чи завданої шкоди внаслідок цих дій.

Аналітичному пошуку передують перевірка первинної інформації – це з'ясування змісту отриманої інформації, а через нього – уточнення і розвиток знання про факти і обставини, що мають значення для оперативного пошуку. Перевірка фактичних даних, отриманих у результаті оперативно-розшукових заходів, здійснюється шляхом співставлення легальної інформації з негласною, яка не може бути використана у кримінальному судочинстві. Результатом перевірки є отримання даних, що доповнюють інформацію (що перевіряється), виключають та пояснюють неповноту, суперечливість інформації, визначають необхідність проведення додаткових оперативно-розшукових заходів або негласних слідчих (розшукових) дій. Фактичні дані, отримані оперативно-розшуковим шляхом, які у подальшому можна використати як основу для аналітичного пошуку підлягає перевірці. Перевірка отриманих оперативно-розшукових даних та їх оцінка є основою для прийняття рішення про своєчасне заведення справи оперативного провадження чи початку досудового розслідування. В основі рішення повинна лежати сукупність перевірених, внутрішньо не суперечливих та узгоджених між собою фактичних оперативно-розшукових даних, із змісту яких витікає однозначний висновок, що визначає сутність прийняття рішення. Якщо сукупність фактичних даних, покладених в основу рішення, не дозволяє зробити такого висновку, а дає підстави зробити розрізнені висновки, це свідчить, що оперативно-розшукові дані, на основі яких ґрунтувалось рішення, потребують додаткової перевірки.

В процесі аналітичного пошуку застосовуються методи оперативного аналізу – це методи, що використовуються для вивчення певних об'єктів, подій, явищ, процесів, причетних до конкретних проблемних ситуацій, та реалізуються в процесі застосування в аналітичній роботі. Такими методами є: оперативне моделювання, екстраполяція, розпізнавання образів, метод «дерева знань», експертні оцінки («мозкова атака»), метод Дельфи, метод аналізу ієрархій).